

Ruotsin opetusministeriö
Opetusministeri

Juhana Vartiainen (kok)
Pohjoismaiden neuvosto
Kööpenhamina

OIKAISU 2.6.2017

Vastaus Pohjoismaiden neuvoston kysymykseen (E7/2017)

Pohjoismaiden neuvoston jäsen Juhana Vartiainen (kok) on esittänyt Ruotsin hallitukselle seuraavan kysymyksen:

- Miten Ruotsin hallitus aikoo turvata ruotsinsuomalaisten lasten opiskelun kansallisella vähemmistökielellä – sekä suomen opiskelun että suomeksi tapahtuvan opetuksen – Euroopan neuvoston vähemmistösopimusten mukaisesti?

Ruotsi suhtautuu kansainvälisiin sitoumuksiinsa erittäin vakavasti. Hallitus on eri toimenpitein pyrkinyt vahvistamaan opiskelumahdollisuuksia kansallisilla vähemmistökielillä.

Koululain (2010: 800) muutokset astuivat voimaan 1. heinäkuuta 2015. Ne turvaavat kansallisia vähemmistöjä edustaville oppilaille entistä paremman oikeuden äidinkielenopetukseen. Samassa yhteydessä hallitus päätti kansallisten vähemmistökielten (suomi, romani chib, meänkieli ja jiddiš) kurssisuunnitelmista. Tämä tarkoittaa sitä, että kansallisia vähemmistökieliä tulee voida opiskella aivan alkeista peruskoulussa, erityisperuskoulussa, erityiskoulussa sekä saamelaiskoulussa. Aiemmin tämä ei ollut mahdollista.

Oppimateriaalien kehittämisestä ja tuottamisesta eri vähemmistökielillä on viime vuosina vastannut Ruotsin valtion kouluvirasto (Statens skolverk) hallituksen toimeksiannon mukaisesti. Työhön on varattu yhteensä noin 16 miljoonaa Ruotsin kruunua kymmenen vuoden ajalle, ja sitä on tehty yhteistyössä eri vähemmistöryhmien kanssa.

Euroopan neuvoston ministerikomitea antoi tammikuussa 2015 Ruotsille joukon suosituksia, joissa Ruotsia kehoitettiin muun muassa huolehtimaan siitä, että äidinkielen opetus ylittää alueellisia kieliä ja vähemmistökieliä koskevassa eurooppalaisessa peruskirjassa määriteltyihin vaatimuksiin, ja että Ruotsi lisää suomen ja saamen kielen kaksikielistä opetusta sekä aloittaa meänkielen osalta vastaavan kaksikielisen opetuksen.

Tämän johdosta Ruotsin hallitus nimitti 22. joulukuuta 2016 erityisen selvitysmiehen, jonka tehtävänä on kartoittaa toimenpiteitä, joiden avulla oppilaille voidaan tarjota entistä paremmat mahdollisuudet kehittää omaa kansallista vähemmistökieltään. Selvitysmiehen tehtävänä on kartoittaa ja arvoida, millaisia mahdollisia toimenpiteitä tarvitaan kansallisilla vähemmistökielillä tapahtuvan opiskelun vahvistamiseksi peruskoulussa, erityisperuskoulussa, erityiskoulussa, saamelaiskoulussa, lukiossa sekä erityislukiossa. Lisäksi selvitysmies arvioi, millaisia mahdollisia toimenpiteitä tarvitaan kaksikielisen opetuksen vahvistamiseksi kansallisilla vähemmistökielillä. Hän tulee tekemään asiasta tarvittavat ehdotukset lakimuutoksiksi. Selvitystyön tulokset esitellään Ruotsin hallitukselle viimeistään 31. elokuuta 2017.

Hallitus on jo aiemmin nimittänyt erityisen selvitysmiehen, jonka tehtävänä on ollut tarkastella ja analysoida lakia kansallisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä sekä muita asiaan liittyviä kysymyksiä. Tämän analyysin sekä Ruotsin kansainvälisten sitoumusten ja hallituksen kansallisen vähemmistöpoliittisen strategian (2008/09: 158) pohjalta selvitysmies tulee ehdottamaan toimenpiteitä kansallisten vähemmistöjen oikeuksien turvaamiseksi. Selvitysmies laatii muun muassa vähemmistöpolitiikkaa koskevan analyysin, jossa tuodaan esiin politiikan vahvuuksia ja haasteita. Tätä taustaa vasten selvitysmies tulee tekemään muutosehdotuksia, myös kansallisia vähemmistöjä ja vähemmistökieliä koskevan lain (2009:724) tarkistamiseksi. Selvitystyön tulokset esitellään Ruotsin hallitukselle viimeistään 15. kesäkuuta 2017.

Jotta kansallisten vähemmistökielten opettajien saatavuus voidaan turvata, tietyillä oppilaitoksilla on ollut vuodesta 2013 lähtien kansallisen tason vastuu aineenopettajakoulutuksen toteutuksesta ja kehittämisestä suomeksi, saameksi, meänkielillä sekä romani chibin kielellä. Lundin yliopistolla on jo entuudestaan erityisvastuu jiddiisistä. Tukholman yliopistolla puolestaan on erityisvastuu suomen kielestä. Opettajan ammattia pohtivan kansallisen

neuvottelukunnan avulla hallitus haluaa muodostaa yhteisen näkemyksen ammatin haasteista. Hallitus käynnisti 2. helmikuuta 2016 selvityksen ”Bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner (dir. 2016:76)”. Selvityksessä pohditaan muun muassa sitä, pitäisikö äidinkielenopettajien pätevyys- ja kelpoisuusvaatimuksiin myönnettävistä poikkeuksista luopua ja sen sijaan ehdottaa toimia, joilla pätevien äidinkielenopettajien määrää voidaan lisätä.

Tämän lisäksi hallitus on tehnyt aloitteen lainsäädännöllisistä muutoksista, jotka mahdollistavat etäopetuksen ulkoistamisen ulkopuolisille koulutuksen järjestäjille äidinkielenopetuksen tai äidinkielellä tapahtuvan oppilaanohjauksen osalta. Tämä on arvokas mahdollisuus niille kouluille, joilla ei ole mahdollisuutta tarjota esimerkiksi äidinkielenopetusta suomen kielellä.

Ohessa siis muutamia niistä toimista, joiden avulla Ruotsin hallitus pyrkii turvaamaan ruotsinsuomalaisten lasten mahdollisuuden opiskella kansallista vähemmistökieltään suomea Euroopan neuvoston vähemmistösopimusten mukaisesti.

Ruotsin hallituksen puolesta

Gustav Fridolin